

Wie zijn 'onze kinderen'?

Sofie Sergeant

1. Elke leraar is een antropoloog
en een 'educational designer' en
werkt in een team

Codewoorden:

Topografisch onderwijs

Autonomie

Samenwerking – Diverse partners

Verrassing

Kop van Noord-Holland

(Onderzoek uitgevoerd in opdracht van SWV Kop van Noord-Holland, door Ester Louwagie van UGent en begeleid door Sofie Sergeant, HU, 2024)

Leraren werken samen als er een probleem is.

Leerlingen luisteren niet naar leraren van andere klassen (klasseneilanden).

Er is geen co-teaching all the way.

Deskundigen (orthopedagogen,...) worden door leraren in gezagspositie geplaatst: “jij mag zeggen of ik goed bezig ben”, “mag ik?”

2. Voorbereid zijn op verschil

Codewoorden:

Diversiteit

UDL

Inclusieve pedagogie

It takes a village...

Disability paradox /
Kruispuntdenken

Theoretische kader Kruispuntdenken (Crenshaw, 2019)

**kruispuntdenken =
Cross-sectionality**

Maatschappelijke ongelijkheid
doet zich voor langs
verschillende assen die elkaar
snijden: mensen ondervinden
discriminatie en onderdrukking
in een samenleving op grond
van een veelvoud van factoren

3. Inclusief onderwijs begint met bij bewustwording en kennis

Codewoorden:

‘Doelgroep’ – denken
Inclusie – 3e ruimte
Professionalisering

Vanzelfsprekend &
onnadrukkelijk

Onderzoek in opdracht
van SWV Passend
Onderwijs Zeeuws-
Vlaanderen

door Jana Vyrastekova en
collega's van de Radboud
Universiteit

ism

Sofie Sergeant van
Hogeschool Utrecht

'Professionalisering van leraren' even ondersteunend als
'verwachtingen van leidinggevenden en collega's'.

Hoe kunnen we werken aan de vanzelfsprekendheid van inclusief
onderwijs?

Slechts de helft van de leraren is bereid om te leren van eigen
leerlingen, van eigen ervaringen en eigen praktijk.

Hoe kunnen we de lerende houding van leraren ondersteunen?

Leraren vinden dat ze zelf niet veel kunnen en dat het vooral ligt aan
systemen buiten henzelf.

Hoe kunnen we leraren stimuleren in het opnemen van leiderschap?
Hoe kunnen we – al in de lerarenopleiding – mensen aanmoedigen om
te durven gáán voor een plek waar gewerkt wordt vanuit inclusieve
visie, waar ze mogen groeien en gezond mogen blijven?

4. Inclusie vraagt om ademruimte

Codewoorden:

Ontspanning

Flexibiliteit

Hoge verwachtingen

Vanuit vertrouwen

Geen slagboomdiagnostiek

5. Leren in een collectief

Codewoorden:

Bendevorming

Geen perfecte
individuele
arrangementen

6. Ik weet het niet...

Codewoorden:

Lerende houding

Dilemma-based coaching

Stay with the trouble

7. Inclusiviteit valt niet samen met grenzeloosheid

Codewoorden:

Acceptatie

Werken vanuit visie

Communicatie

Veiligheid

Respect

tip: [De Index voor Inclusie: Werken aan leren en participeren op school | UCLL Research & Expertise](#)

8. Werk transdisciplinair samen

Codewoorden:

Co-design
Co-teach

Leren van ...

Leerlingen zijn niet alleen
ontvangers...

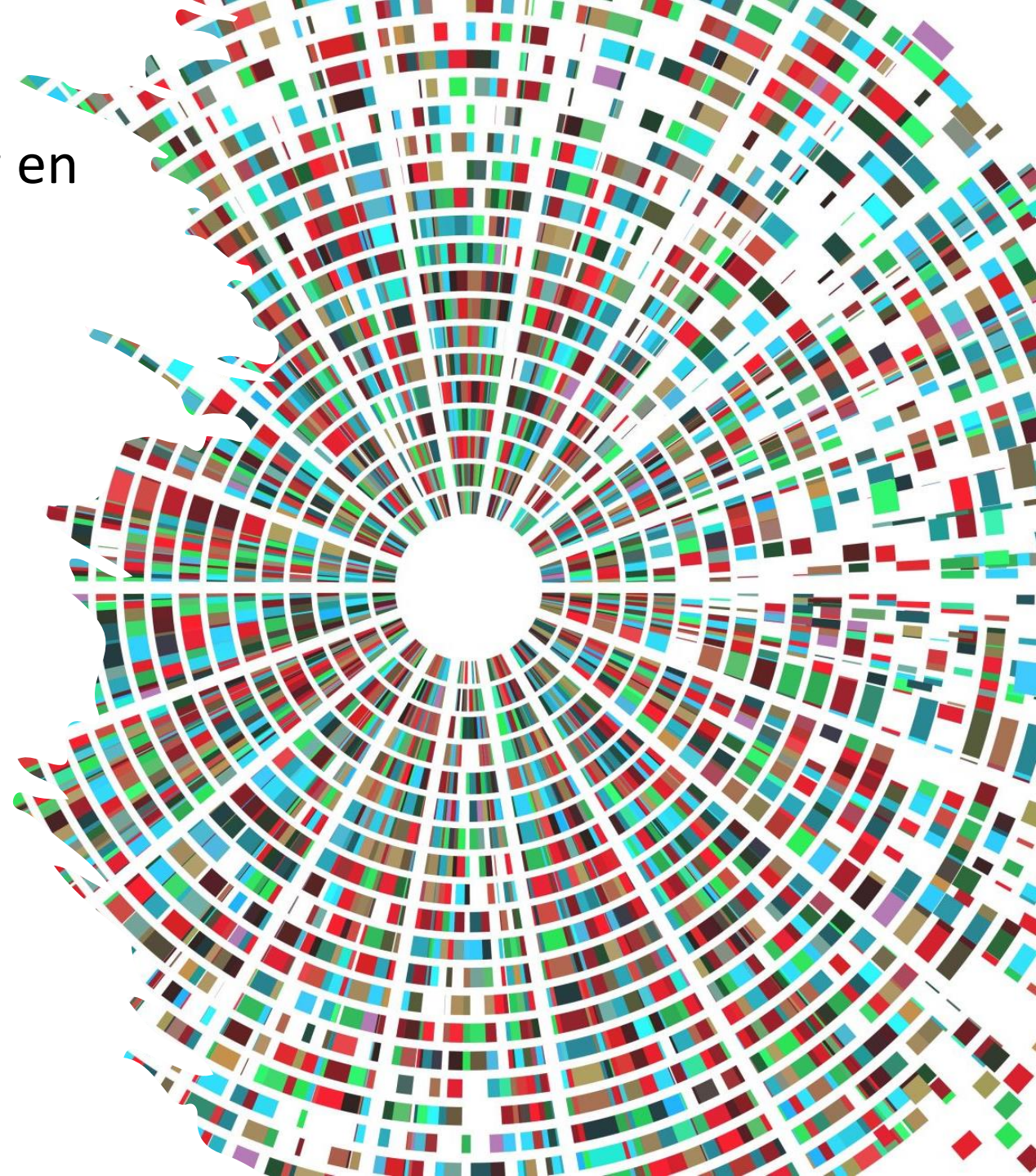
Struggle is ok

Transdisciplinaire samenwerking en kennisontwikkeling

= vorm van samenwerking tussen maatschappij en wetenschap, waarbij de leidende rol in kennis niet langer uitsluitend bij de wetenschap ligt (Groot & Kloosterman, 2009)

“Transdisciplinarity today is characterised by its focus on ‘wicked problems’ that need creative solutions, its reliance on stakeholder involvement, and engaged, socially responsible science” (Bernstein, 2015, p. 1)

9. De kracht van gezamenlijke vieringen

Trots

Samen vieren

Ontwikkeling

De inclusieve school Neary & Giangreco

- Alle leerlingen zijn welkom.
- Kwalitatief goed onderwijs.
- Met de ondersteuning die nodig is.
- Kind voelt zich thuis.
- Onderwijs in een natuurlijke leeromgeving.
- Aantal kinderen met een beperking is gelijklopend aan gewone verhoudingen binnen maatschappij.
- Kinderen zitten samen in de klas met leeftijdsgenoten.
- Men accepteert dat elk kind leert op eigen manier en op eigen tempo. Gedifferentieerde aanpak is noodzakelijk.
- Voor ieder kind wordt gezocht naar een evenwicht tussen schools leren, sociaal-emotionele ontwikkeling en participatie.

Dit is een proces waar elke dag aan gewerkt moet worden.

10. Belang van
lichtheid en loslaten

Onvoorspelbaarheid
& spanning

Vorbereiding

inclusieve pedagogie

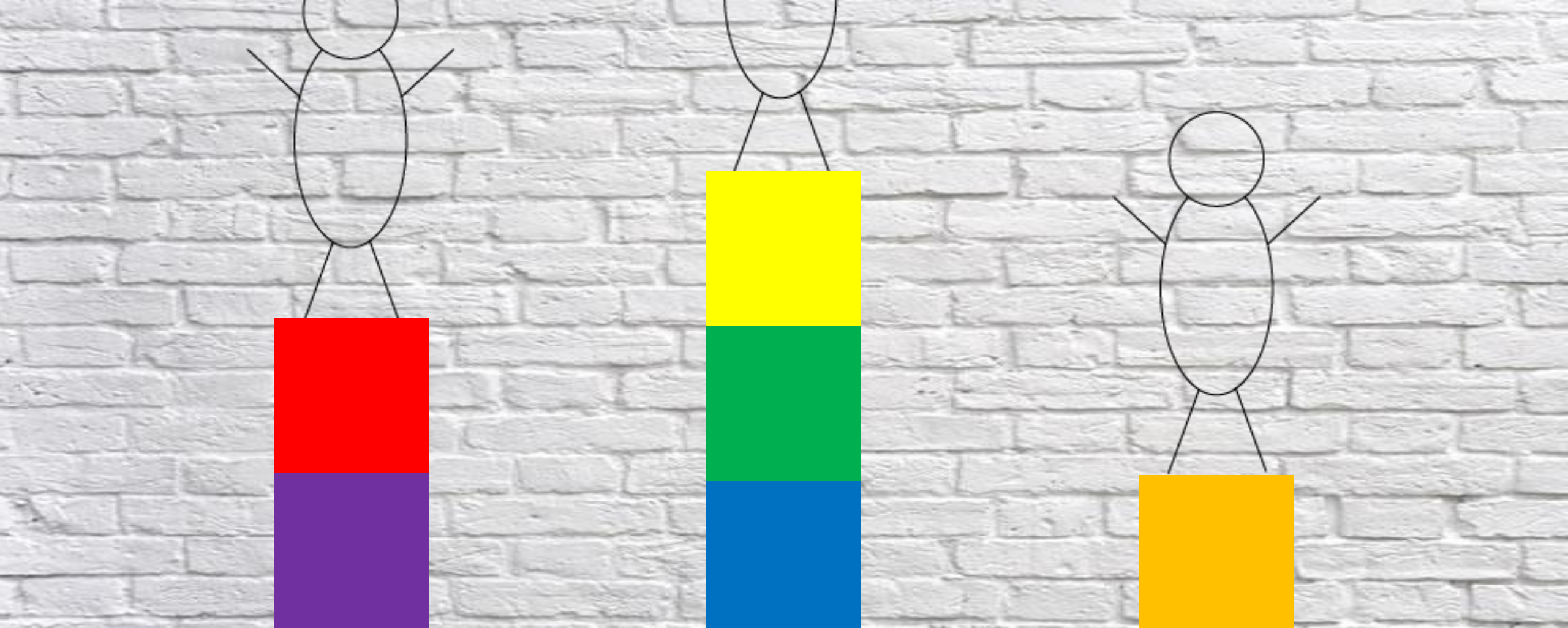
wat je aanbiedt als aanpassing voor een
individuele leerling beschikbaar maken
voor alle leerlingen

Onderzoek toont aan dat inclusieve
pedagogiek resulteert in betere
onderwijsprestaties van alle leerlingen
(Szumski et al., 2017), in het bijzonder
voor de meerderheid van de leerlingen
z nder speciale onderwijsbehoeften.

Bron:

Szumski, G., Smogorzewska, J., & Karwowski, M. (2017). Academic achievement of students without special educational needs in inclusive classrooms: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 21, 33–54 <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2017.02.004>

INSPIRED BY A PUBLIC SCHOOL STUDENT WITH DISABILITIES

© 2002 MICHAEL F. GIANGRECO, ILLUSTRATION BY KEVIN RUELLE

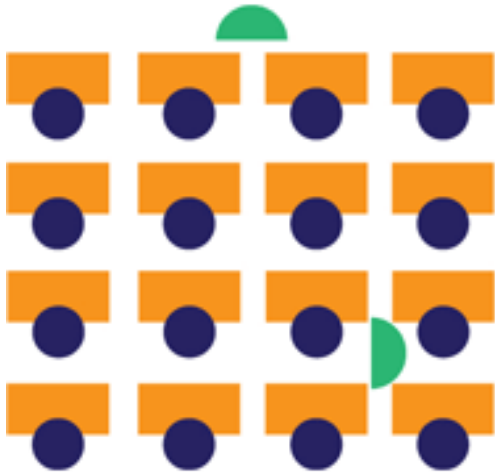
CLEARING A PATH FOR EVERYONE!

6 vormen van co-teaching

- 1. Observerende co-teaching:** de een geeft les, de ander observeert. Winst: groei door middel van feedback. Door te kiezen voor een focusgebied krijgen beide partijen meer inzicht in het leerproces van de leerling.
- 2. Assisterende co-teaching:** de een geeft les, de ander loopt rond in de klas en geeft uitleg bij de opdracht. Winst: je zet de expertise van jou en de co-teacher, op basis van inhoud, heel doelgericht in.
- 3. Parallele co-teaching:** beide lesgevers geven dezelfde inhoud aan een opgesplitste groep. Winst: ideaal voor differentiatie. Je past het tempo en de activiteiten aan de hulpvragen van de leerlingen aan.
- 4. Station co-teaching:** de leerinhoud is verspreid over verschillende stations. De leerlingen doorlopen ieder station zelfstandig of met behulp van de leraren. Winst: moeilijke (gelaagde) leerstof opdelen in thema's (stations), maakt het voor leerlingen beter te behappen. Bij de verschillende stations bied je verschillende activiteiten en werkvormen aan.
- 5. Alternatieve co-teaching:** de een geeft les aan een groot deel van de groep, de ander aan een kleiner deel. Winst: ideaal voor differentiatie, de kleinere groep ontvangt gerichte hulp en ondersteuning.
- 6. Complementaire co-teaching:** beiden begeleiden samen het volledige onderwijsproces voor de gehele klas. Winst: door de onderlinge dynamiek versterk je elkaar. Voorwaarde is wel dat expertise en competenties van beide lesgevers gelijkwaardig zijn.

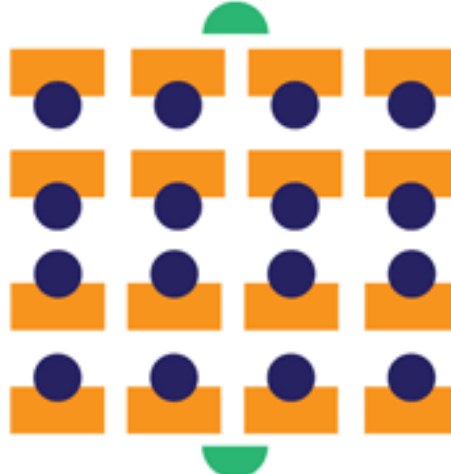
One teach, one drift

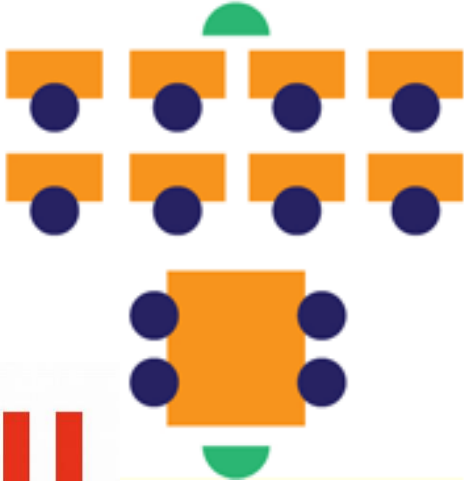
Team teaching

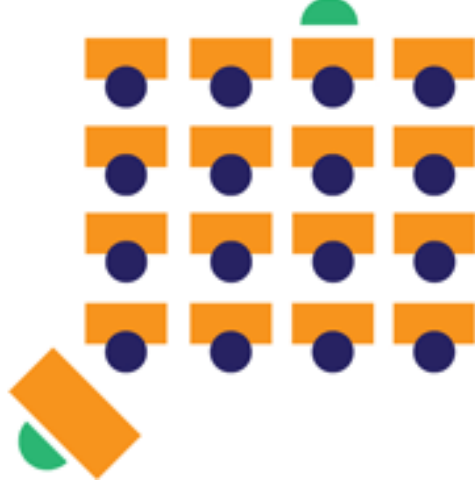
Parallel teaching

Alternative teaching

One teach, one observe

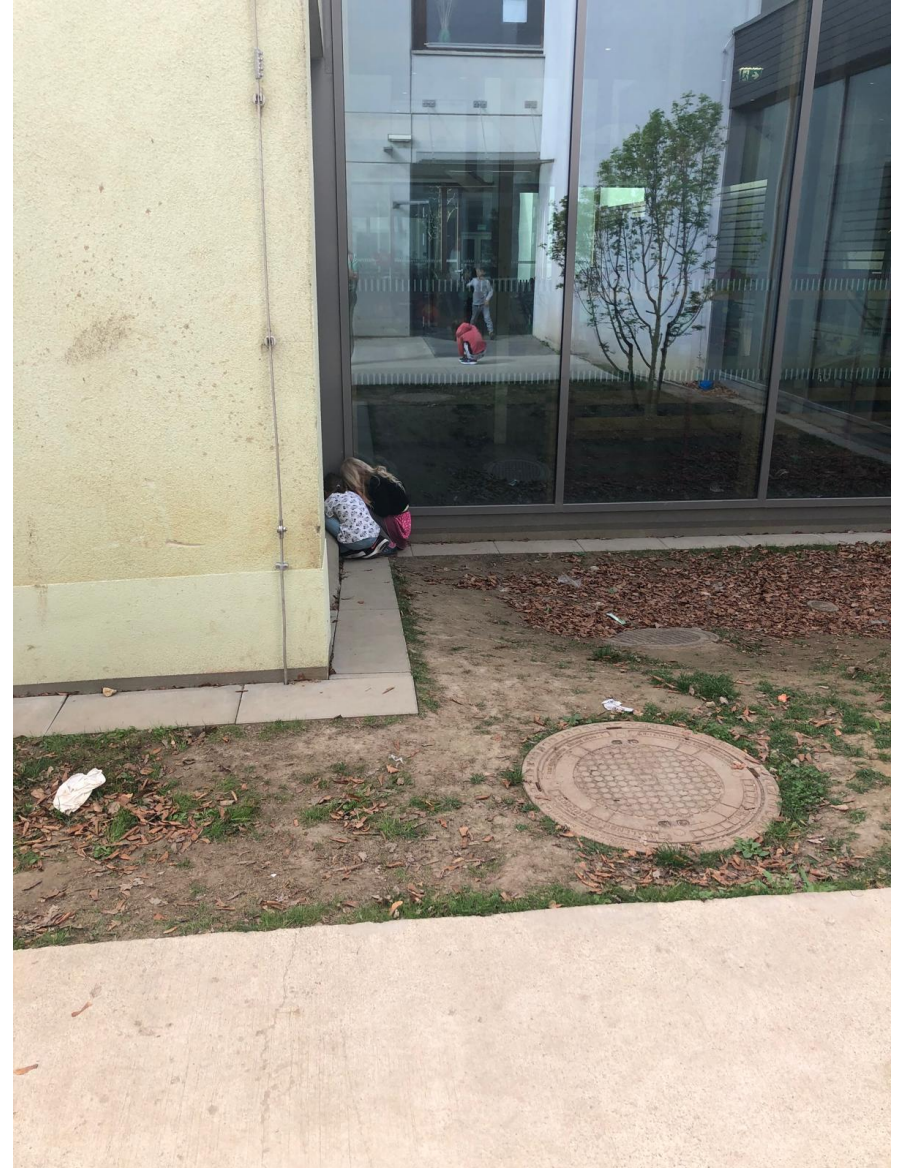

Station teaching

6 vormen
van co-
teaching

Als het goed is gaat het schuren

- Ruimte maken voor educatieve frictie het is in die zone van dilemma's, complexiteit en twijfel dat leren ontstaat. (Lozana Parra, 2022).
- Transdisciplinaire samenwerking: diverse academische disciplines verbinden met praktijkkennis en ervaringskennis
- Vormen van kennis gaan elkaar tegenspreken. Van individuele expertise naar collectieve expertise.

DIALOOGKAARTEN INCLUSIEF ONDERWIJS

RUIMTE VOOR HET VERTRAAGDE GESPREK

Hoe divers zijn teams
waarin wij werken?

Samen op weg naar inclusief onderwijs: Moedige stappen zetten Rechts-Links Denken

